

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklos apžvalga

2021 m.

2021 m.

Ši apžvalga apima bendrą visų Lietuvoje veikiančių sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklą 2021 m., visi lentelėse ir grafikuose pateikti duomenys yra 2021 m. gruodžio 31 d., jei nenurodyta kitaip.

Rengiant šią apžvalgą naudoti Lietuvos banko ir sutelktinio finansavimo platformų operatorių duomenys.

Analizę parengė Lietuvos banko
Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento
Investicinių paslaugų ir bendrovių priežiūros skyrius

Pasiteirauti:

info@lb.lt

Nemokama informacijos linija +370 800 50 500

Turinys	1
SANTRAUKA.....	5
SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI.....	6
SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIŲ VEIKLOS REZULTATŲ APŽVALGA.....	8

Santrumpos

SFI	Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatymas
SFP	sutelktinio finansavimo platforma
SFPO	sutelktinio finansavimo platformų operatorius
NT	nekilnojamasis turtas
UAB	uždaroji akcinė bendrovė
VP	vertybiniai popieriai

SANTRAUKA

Lietuvoje veikiančių sutelktinio finansavimo platformų operatorių veiklai 2021 m. būdingos šios tendencijos:

- 1) nepaisant COVID-19 pandemijos, SFP rinka ir toliau plėtėsi – augo aktyviai veikiančių SFPO skaičius, smarkiai didėjo tiek finansuojamų projektų skaičius, tiek ir suteikiamas finansavimas. 2021 m. aktyviai veikiančių platformų padidėjo 2 vnt., finansuota suma padidėjo 191 proc. ir sudarė 114,8 mln. Eur;
- 2) didžiausias SFPO rinkoje - EstateGuru Lietuva, UAB, kuris per 2021 m. padėjo finansuoti projektų už beveik 36 mln. Eur (31 % visos rinkos);
- 2) NT ir verslo finansavimo srityse užfiksuota padidėjusių pradelstų mokėjimų;
- 3) gerokai padidėjo sudarytų sandorių skaičius – 177 proc. (sudaryta 408 tūkst. vnt.);
- 4) paskelbtų projektų skaičius SFP ir toliau didėja. Per visą veiklos laikotarpį paskelbta 2 614 vnt. projektų, iš jų 1 516 vnt. paskelbti 2021 m. – tai 133 proc. daugiau nei 2020 m. Ši tendencija rodo, kad sutelktinis finansavimas tampa vis dažniau naudojama verslo finansavimo alternatyva.

SUTELKTNIO FINANSAVIMO PLATFORMŲ OPERATORIAI

2016 m. lapkričio mėn. įsigaliojus SFĮ, Lietuvoje pradėjo steigtis pirmieji SFPO. SFĮ suteikė teisę Lietuvos bankui licencijuoti ir prižiūrėti šias platformas. SFĮ sukūrė aiškią sutelktinio finansavimo paslaugų teikimo teisinę aplinką. Pagal SFĮ Lietuvos bankas:

- 1) suteikia įmonėms leidimą teikti SFPO paslaugas;
- 2) stebi ir analizuoja jų veiklą;
- 3) atlieka planinius, tikslinius, teminius patikrinimus;
- 4) nagrinėja jų klientų skundus;
- 5) prireikus taiko operatoriams poveikio priemones.

Minėtos reguliavimo ir priežiūros priemonės yra skirtos investavimo, pasinaudojant sutelktinio finansavimo institutu, rizikoms sumažinti.

Pagrindinės SFĮ įtvirtintos sąvokos

Sutelktinis finansavimas – finansavimo būdas, kai specialioje platformoje viešai paskelbtą projektą savo lėšomis finansuoja su tuo projektu nesusiję finansuotojai arba kai per SFP finansuotojai įsigyja parduodamas kreditoriaus reikalavimo teises.

SFP – SFPO administruojama informacinė sistema, kurią naudojant vykdomas sutelktinis finansavimas.

SFPO – juridinis asmuo, administruojantis SFP. Kitose valstybėse narėse įsteigtas investicinių paslaugų teikėjas, jeigu investicinių paslaugų teikėjo licencija suteikia teisę teikti investicines paslaugas, gali neturėti juridinio asmens statuso.

Sutelktinio finansavimo sandoris (toliau – sandoris) – finansuotojo ir projekto savininko sudarytas sandoris, kuriuo finansuotojas suteikia ar įsipareigoja suteikti projekto savininkui sutelktinio finansavimo lėšas paskolos ar kita pinigine forma arba įsigyjant projekto savininko išleistas finansines priemones, o projekto savininkas išleidžia finansines priemones ir (arba) įsipareigoja grąžinti iš finansuotojo gautas lėšas.

Projektas – verslo, profesinėms, mokslo, tiriamosioms ir kitoms reikmėms, išskyrus vartojimą, tenkinti parengtas ir SFP paskelbtas projektas, kuriam įgyvendinti projekto savininkas siekia pritraukti sutelktinio finansavimo lėšų.

Pagrindiniai SFPO ir SFP veiklos reikalavimai

SFPO privalo sąžiningai, rūpestingai, teisingai ir profesionaliai veikti geriausiomis finansuotojui ir projekto savininkui sąlygomis ir jų interesais. Taip pat turėti ir naudoti SFPO veiklai reikalingas patikimas priemones ir procedūras.

Kiti reikalavimai:

- 1) SFPO privalo įvertinti, ar konkreti finansavimo sandorio rūšis yra priimtina finansuotojui.
- 2) SFPO turi patvirtinti informacinį dokumentą, kuriame turi būti nurodyta pagrindinė informacija investuotojams.
- 3) SFPO, įrašytas į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą, privalo turėti nuolatinę buveinę Lietuvos Respublikoje.

Apibendrinant galima teigti, kad SFĮ yra pagrindinis SFPO veiklą reglamentuojantis teisės aktas, jame nustatytos SFPO veiklos sąlygos bei reikalavimai ir sutelktinio finansavimo tvarka Lietuvoje, privalomos atskleisti informacijos apimtis, įrašymo į Viešąjį sutelktinio finansavimo platformų operatorių sąrašą ir

išbraukimo iš jo tvarka bei SFPO veiklos priežiūros tvarka. Sutelktinis finansavimas skirtas lėšoms verslo projektams pritraukti paskolų arba VP forma. Kiekvienam verslo projektui, kuriam norima gauti finansavimą per SFPO, turi būti parengtas finansuojamo projekto planas. Surinktos lėšos negali būti naudojamos asmeninio vartojimo tikslais. Pabrėžtina, kad sutelktiniu finansavimu nelaikoma veikla, skirta labdarai ir (ar) paramai gauti.

Be to, SFPO veiklą reglamentuoja ir [Lietuvos banko nutarimai](#).

Rizikos investuojant į nereguliuojamas platformas

Investavimas į nereguliuojamas SFP investuotojams kelia šias papildomas ir reikšmingas rizikas:

1. Nevienodos SFPO taikomos taisyklės. Esant nevienodoms taisyklėms, kai kurie SFPO gali nevertinti reikšmingų projektų savininkų savybių (kreditingumo ar patikimumo), suteikti galimybę investuoti investuotojams prieš tai nesupažindinę jų su galimomis rizikomis. Taisyklių nebuvimas leidžia kurtis skirtingiems SFPO modeliams ir formuoti skirtingoms veiklos praktikoms, nebūtinai atitinkančioms geriausių investuotojų interesus.
2. Priežiūros nebuvimas. Investuotojai susiduria su rizika, kad SFPO veikla nėra prižiūrima. Tokia veikla gali būti orientuota ne į atstovavimą investuotojo interesams, o į siekį finansuoti kuo daugiau verslo paskolų ar subjektų. Priežiūros nebuvimas reiškia, kad investuotojo interesai nėra ginami priežiūros institucijos.
3. Sudėtingas skundų ir ginčų sprendimo procesas. Investuojant į nereguliuojamas platformas prarandama galimybė kreiptis į priežiūros institucijas dėl ginčo sprendimo neteisminiu būdu. Teikiant skundą nereguliuojamam SFPO, skundo sprendimas gali būti ilgas ir sudėtingas, o kai kuriais atvejais įmanomas tik teisiniu būdu.

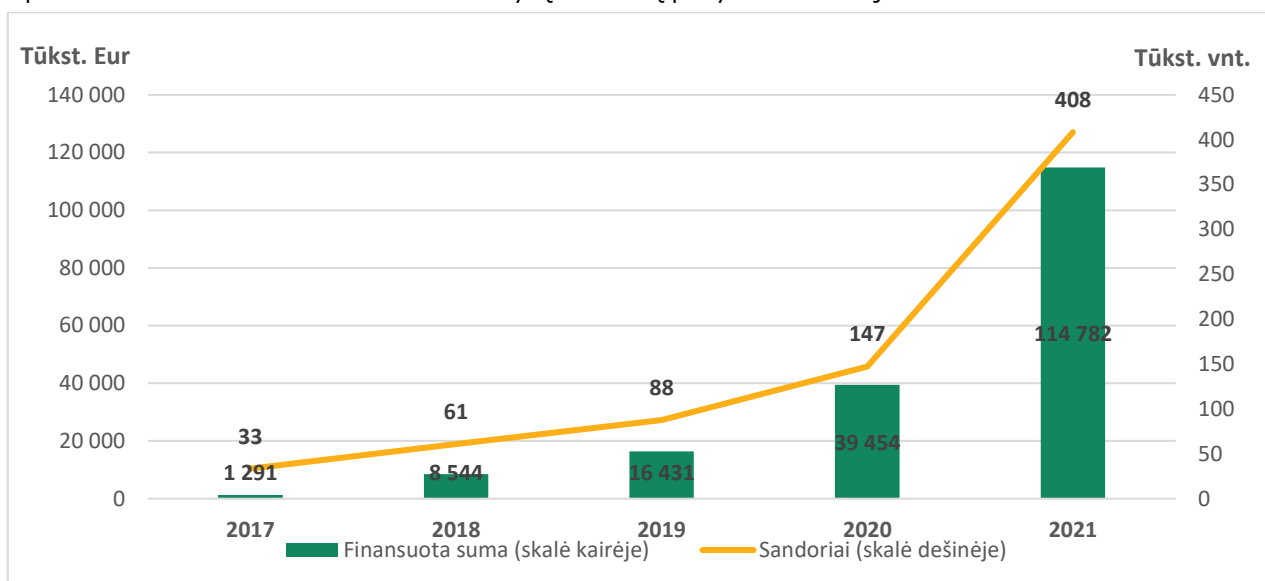
Europos sutelktinio finansavimo reguliavimas

2021 m. lapkričio 10 d. įsigaliojo Sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjų reglamentas (ES) Nr. 2020/1503 (toliau – Reglamentas), jame nustatytas bendras sutelktinio finansavimo teisinis reguliavimas visoje Europos Sąjungoje. Pagal Reglamentą sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjai yra licencijuojami subjektai, jų pagrindinė veiklos paskirtis – tarpininkauti tarp projektų savininkų ir finansuotojų. Sutelktinis finansavimas pagal Reglamentą skirtas tik verslo reikmėms tenkinti, tad į jo taikymo sritį nepatenka vartojimo paskolos, labdara ar kitoks finansiniu atlygiu nepagrįstas finansavimas. Sutelktinis finansavimas skirtas vidutiniams ir mažiems verslo subjektams, todėl pagal Reglamentą yra ribojamas projekto (arba vieno savininko projekto per metus) dydis, t. y. pagal Reglamentą šis dydis negali viršyti 5 mln. Eur. Pažymėtina, kad Reglamente nustatyti sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjų veiklos principai ir esminiai reikalavimai yra labai panašūs į SFĮ nustatytuosius, išskyrus kelias didesnes naujoves, t. y. Reglamente įteisinama individualaus paskolų portfelio valdymo (vadinamojo autoskolavimo) veikla ir finansuotojų teisių apsaugai skirtas persigalvojimo laikotarpis, nustatomas draudimas sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjams ar su jais susijusiems asmenims skelbti savo administruojamose platformose projektus, nustatomi kvalifikacijos ir patirties reikalavimai sutelktinio finansavimo paslaugų teikėjo vadovams, nustatomos naujos finansuotojų kategorijos (turintys patirties ir jos neturintys finansuotojai) ir kt.

SUTELK TINIO FINANS AVIMO PLATFORMŲ OPERATORIŲ VEIKLOS REZULTATŲ APŽVALGA

2021 m. gruodžio 31 d. duomenimis, į SFPO sąrašą buvo įrašytas 21 SFPO, iš jų aktyviai veiklą vykdė 10, o 11 veiklos dar nebuvo pradėję vykdyti. Šeši SFPO padėjo finansuoti projektus, susijusius su NT verslo finansavimu, o per kitus SFPO buvo finansuojami kiti mažesni verslo projektai, refinansuojamos verslo paskolos ir pritraukiamos apyvartinės lėšos. Pažymėtina, kad sutelktinio finansavimo rinkoje dominavo finansavimas paskolomis, o VP kol kas išleido tik viena įmonė (2018 m.).

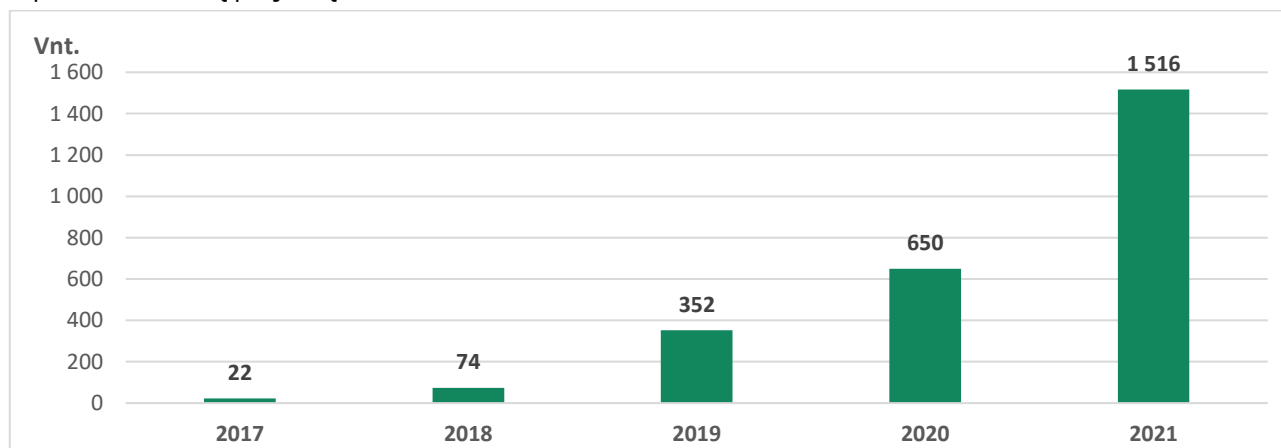
1 pav. Per SFP finansuotos sumos ir sudarytų sandorių pokyčio tendencijos

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Iš 1 pav. matyti, kaip kito finansuotos sumos ir sudarytų sandorių skaičius nuo SFĮ įsigaliojimo 2016 m. pabaigoje. Per 2021 m. finansuota 114,8 mln. Eur vertės projektų, šiam finansavimui pasiekti buvo sudaryti net 408 tūkst. sandorių (vienas asmuo gali sudaryti kelis sandorius per skirtingas platformas, todėl sandorių skaičius nėra lygus unikalų investuotojų skaičiui). Palyginti su 2020 m., finansuota suma padidėjo net 191 proc., arba 75,33 mln. Eur, o sudarytų sandorių skaičius – 177 proc., arba 261,2 tūkst. vnt.

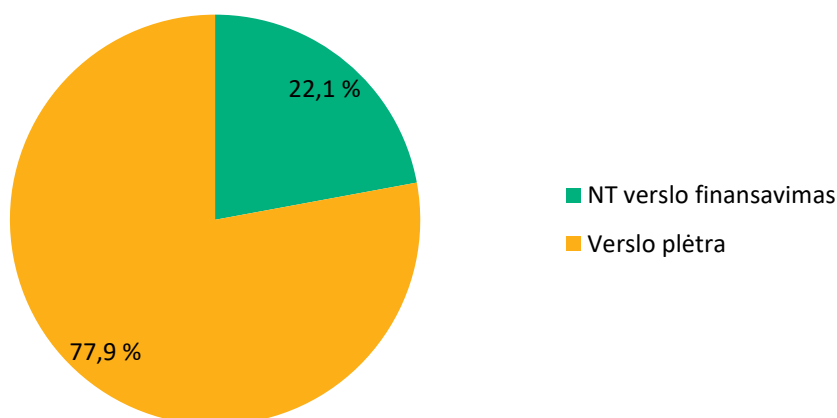
2 pav. Finansuotų projektų skaičius

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Iš 2 pav. matyti, kad SFP paskelbtų projektų skaičius didėjo visą laikotarpį. Per visą laikotarpį (nuo 2017 iki 2021 m.) paskelbta 2 614 vnt. SFP projektų (2020 m. – 650, 2019 m. – 352, 2018 m. – 74, 2017 m. – 22) . Nuo 2017 iki 2021 m. paskelbtų SFP projektų skaičius padidėjo beveik 70 kartų. Vertinant 2021 m., per SFPO finansuota 1 516 projektų (133% daugiau nei 2020 m.). Daugumą projektų sudarė finansuojamos verslo paskolos ir apyvartinių lėšų poreikis (77,9 %, arba 1 181 vnt.), o mažesnė dalis (22,1 %, arba 335 vnt.) – tai projektai, susiję su NT verslo finansavimu (žr. 3 pav.).

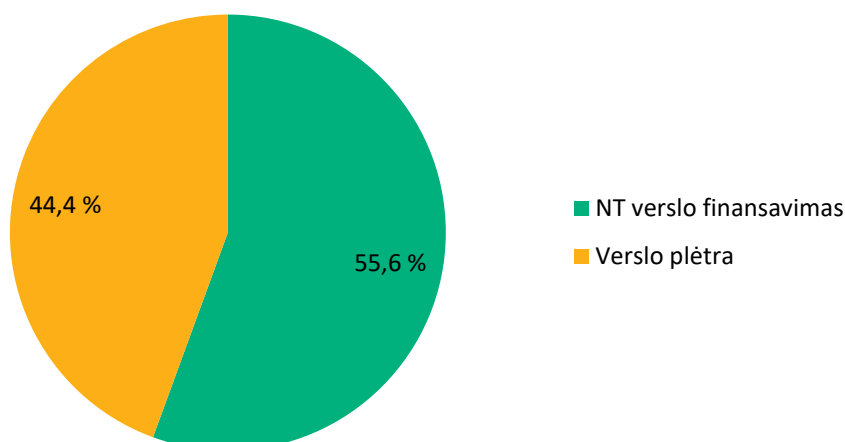
3 pav. Finansuotų projektų pasiskirstymas pagal rūšis ir projektų skaičių

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Kitoks vaizdas matomas, kai palyginamos finansavimo rūšys pagal finansuotą sumą. Palyginus finansuotas sumas pagal finansavimo rūšis (žr. 4 pav.), matyti, kad NT verslo finansavimui skirtos sumos (63,8 mln. Eur, arba 55,6 %) yra didesnės už verslo finansavimo sumas (50,9 mln. Eur, arba 44,4 %). Tai galima paaiškinti tuo, kad NT verslo finansavimo projektai paprastai yra didesni ir jiems reikia didesnio finansavimo. Nors NT verslo finansavimo projektai galimai yra saugesnė alternatyva investuotojui (kaip garantija naudojama pirminė hipoteka), tačiau šie projektai duoda mažesnes vidutines palūkanas. Investicijos į verslo finansavimo projektus yra rizikingesnės, tačiau ir potencialiai pelningesnės investicijos smulkiesiems investuotojams.

4 pav. Finansuotų projektų pasiskirstymas pagal rūšį ir finansuotą sumą

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2021 m. finansuotų projektų vertė sudarė 114,8 mln. Eur. Paskolos suteiktos naudojantis 10 aktyviai veikiančių platformų: UAB „Finansų bitė verslui“, UAB Nordstreet, UAB „Bendras finansavimas“, UAB „Trečia diena“, UAB „Profitus“, EstateGuru Lietuva, UAB, UAB Inrento, UAB HEAVY FINANCE, 8 Stars, UAB, UAB „FinoMark“ (žr. 1 lentelę). Daugiausia lėšų (35,96 mln. Eur) paskolinta per EstateGuru Lietuva, UAB, valdomą platformą, padedančią rinkti finansavimą NT verslo projektams. Mažiausiai paskolinta per UAB „FinoMark“ platformą (601 tūkst. Eur). 2021 m. gruodžio 31 d. duomenimis, daugiausia finansavimo sandorių (187,6 tūkst.) sudaryta per EstateGuru Lietuva, UAB, antroje vietoje – UAB „Finansų bitė verslui“ (135,8 tūkst.), o trečioje – UAB „Profitus“ (26,9 tūkst.).

1 lentelė. SFPO duomenys

SFPO	2019 m.		2020 m.		2021 m.	
	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.	finansuota, Eur	sandoriai, vnt.
UAB „Finansų bitė verslui“ (Finbee verslui)	3 164 200	74 483	4 698 925	66 946	7 790 700	135 829
UAB „Trečia diena“ (Röntgen)	2 069 000	92	5 856 000	943	12 197 900	2 714
UAB „Nordstreet“	3 052 580	2 101	6 384 920	5 657	12 276 151	16 580
UAB „Bendras finansavimas“ (Savy)	352 500	1 767	368 000	7 747	1 104 350	11 248
UAB „Profitus“	7 684 975	2 194	10 029 680	10 493	24 270 035	26 872
EstateGuru Lietuva, UAB	0	0	10 137 980	60 851	35 962 545	187 578
UAB Inrento	0	0	70 400	15	2 286 245	806
UAB HEAVY FINANCE	0	0	2 113 583	2 622	14 204 586	23 379
8 Stars, UAB	0	0	0	0	4 087 863	269
UAB "FinoMark"	0	0	0	0	601 500	3 150
UAB FMĮ „Myriad capital“	0	0	0	0	0	0
UAB „ANDRUM Fund“	0	0	0	0	0	0
UAB „Oz Finance“	0	0	0	0	0	0
UAB „PROCENTAS“	0	0	0	0	0	0
UAB „Crowdison“	0	0	0	0	0	0
UAB CF BUSINESS LT	0	0	0	0	0	0
UAB CF REALE ESTATE LT	0	0	0	0	0	0
UAB „Iban online“	0	0	0	0	0	0
Multimplan, UAB	0	0	0	0	0	0
UAB „HST KOMUNIKACIJOS“	0	0	0	0	0	0
UAB FUNDyou	0	0	0	0	0	0
Iš viso	16 323 255	80 545	39 454 488	147 261	114 781 875	408 425

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Toliau apžvalgoje vertinami tik aktyviai veikiantys SFPO.

2 lentelė. Vidutinės investuotos sumos

SFPO	Vidutinė sandorio vertė, Eur		
	2019 m.	2020 m.	2021 m.
UAB „Finansų bitė verslui“ (Finbee verslui)	42	75	57
UAB „Trečia diena“ (Röntgen)	22 247	13 219	4 494
UAB „Nordstreet“	1 047	1 457	740
UAB „Bendras finansavimas“(Savy)	199	48	98
UAB „Profitus“	1 977	1 055	903
EstateGuru Lietuva, UAB	0	167	192
UAB Inrento	0	4 693	2 837
UAB HEAVY FINANCE	0	979	608
8 Stars, UAB	0	0	15 197
UAB „FinoMark“	0	0	191
Iš viso	5 103	2 712	2 532

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2021 m. gruodžio 31 d. vidutinė vieno sandorio vertė sumažėjo apie 6,63 proc. ir sudarė 2 532 Eur (žr. 2 lentelę). Tai galima paaiškinti faktu, kad 2021 m. per SFPO finansuota daugiau nedidelių projektų, ir padidėjusiu investuotojų skaičiumi. Palyginti su 2020 m., daugiausia sumažėjo UAB „Trečia diena“ (Röntgen) sudarytų sandorių vidutinė vertė – 66 proc. ir sudarė 4 494 Eur. 2020 m. dviejų SFPO platformose sudaromų sandorių vidutinė vertė padidėjo: daugiausia, t. y. 106,7 proc., išaugo UAB „Bendras finansavimas“ (Savy) vidutinė sandorių vertė, o EstateGuru Lietuva, UAB, vidutinė sandorių vertė padidėjo vidutiniškai 15,08 proc.

Analizuojant vidutines sandorių vertes, galima teigti, kad investuotojai pinigus didesnėmis sumomis yra linkę skolinti projektams, susijusiems su NT plėtra, o investavimui į verslo paskolas, apyvartines lėšas, verslo plėtra, paskolų refinansavimą jie yra linkę skirti mažesnes sumas.

Per SFP pritraukti lėšų NT verslo finansavimo projektams 2021 m. užtruko vidutiniškai 10 dienų (tiek pat kaip ir 2020 m.), verslo finansavimui surinkti – vidutiniškai 8 dienas (3 dienomis ilgiau nei 2020 m.).

Išanalizavus 2021 m. SFPO veiklą, galima teigti, kad didžiausios vidutinės metinės palūkanos yra mokamos už projektus, susijusius su verslo finansavimu (vidutiniškai 12 %), o projektai, susiję su NT verslo finansavimu, investuotojams vidutiniškai generavo 8,77 proc. palūkanas.

3 lentelė. SFP skelbiamų projektų pradelsti mokėjimai

SFPO	2021 m.					
	ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d.		ilgiau kaip 60 d., bet ne ilgiau nei 90 d.		ilgiau kaip 90 d.	
	suma	projektų skaičius	suma	projektų skaičius	suma	projektų skaičius
UAB „Finansų bitė verslui“ (Finbee verslui)	6 064	10	530	1	387 485	80
UAB „Trečia diena“ (Röntgen)	0	0	0	0	0	0
UAB „Nordstreet“	84 572	30	8 426	9	0	0
UAB „Bendras finansavimas“ (Savy)	0	0	0	0	0	0
UAB „Profitus“	0	0	0	0	1 027 321	3
EstateGuru Lietuva, UAB	0	0	0	0	0	0
UAB Inrento	0	0	0	0	0	0
UAB HEAVY FINANCE	223 452	29	10 281	8	17 240	9
8 Stars, UAB	0	0	0	0	0	0
UAB „FinoMark“	0	0	0	0	25 859	2
Iš viso	314 088	69	19 237	18	1 457 905	94

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2021 m. pabaigoje mokėjimus finansuotojams buvo pradelę projektų savininkai, lėšas pritraukę per UAB „Finansų bitė verslui“, UAB „Nordstreet“, UAB „Profitus“, UAB HEAVY FINANCE ir UAB „FinoMark“ (žr. 3 lentelę). Ilgiau kaip 30 d., bet ne ilgiau nei 60 d. projektų savininkų pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB „Finansų bitė verslui“ (pradelsta mokėjimo suma 6 064 Eur), UAB „Nordstreet“ (pradelsta mokėjimo suma 84 572 Eur) ir UAB HEAVY FINANCE (pradelsta mokėjimo suma 223 452 Eur) platformose. Ilgiau kaip 60 d., bet ne ilgiau nei 90 d. pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB „Finansų bitė verslui“ (pradelsta mokėjimo suma 530 Eur), UAB „Nordstreet“ (pradelsta mokėjimo suma 8 426 Eur) ir UAB HEAVY FINANCE (pradelsta mokėjimo suma 10 281 Eur). Ilgiau kaip 90 d. pradelsti mokėjimai užfiksuoti UAB „Finansų bitė verslui“ (pradelsta mokėjimo suma 387 485 Eur), UAB „Profitus“ (pradelsta mokėjimo suma 1 027 321 Eur), UAB HEAVY FINANCE (pradelsta mokėjimo suma 17 240 Eur) ir UAB „FinoMark“ (pradelsta mokėjimo suma platformose 25 859 Eur). Palyginti su 2020 m., ilgesni nei 90 d. pradelsti mokėjimai padidėjo net 307 proc. Padidėjęs projektų, už kuriuos vėluojama sumokėti, skaičius gali būti siejamas su 2021 m. besitęsusia COVID-19 pandemija ir jos sukeltais ekonominiais padariniais (ekonomikos nuosmikiu, padidėjusiu nedarbu, stabdomais NT projektais, neužtikrintumu rinkose).